

สื่อใหม่กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน

New Media for Propagation Buddhism in Modern Time

พระภุคฺฉลาภานุกิตฺติคุตฺโต (วิชัย)¹
Phra Talakan Kittikhutto (Vichai)

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “สื่อใหม่กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของสื่อชนิดต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแผ่สื่อสารพระพุทธศาสนาได้ ใช้การศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย และสังเกตจากพัฒนาการของการใช้สื่อเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า สื่อใหม่เป็นเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร หรือเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสื่อสาร ทำให้สถานะของการสื่อสารมีความรวดเร็ว เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็ว และมีกลุ่มเป้าหมายที่มากขึ้น อาทิ คอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ เครื่องมือสื่อสารชนิดต่าง โมบายล์โฟน ที่คนสามารถเข้าถึงได้ทุกแห่ง รวมไปถึงระบบโซเชียลมีเดีย เช่น บล็อก เว็บไซต์ ไลน์ เฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารใหม่ในยุคปัจจุบัน หากสามารถนำแนวทางการเผยแผ่เหล่านี้ไปใช้กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะเป็นประโยชน์ในการสื่อสารศาสนาในวงกว้างที่ได้ทั้งประโยชน์ ประหยัด และสอดคล้องกับกาลสมัยได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: สื่อใหม่, การเผยแผ่, พระพุทธศาสนา

Abstract

The article on “New media and propagation of Buddhism in modern times” aims to study the development of different types of media that can be used as a tool for propagating Buddhism. The methods of study were documentary study, research papers and observation on the development of media use for modern Buddhist propagation. The study indicated that new media was a communication technology or tools to facilitate communication for making fast communication

¹ โครงการพระนักเขียน ภาคการเขียนบทความวิชาการ รุ่นที่ 1

status to reach the target group quickly and having more target groups such as computers, hardware, different types of communication devices, mobile phones that people can access to all sources, including social media systems, such as blogs, websites, Facebook, and lines. These are new communication tools in modern times. If we can able to apply these propaganda methods to propagate Buddhism, it will be very useful in broad religious communication that can be both usefulness, economical and consistent with modern times.

Keywords: New Media, Propagation, Buddhism

บทนำ

พระพุทธศาสนาได้กำเนิดขึ้นมาในชมพูทวีป หรือประเทศอินเดีย ในวันที่เจ้าชายสิทธัตถะ ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ก่อนพุทธศักราช 45 ปี และได้เสด็จไปแสดงพระธรรมเทศนาแก่พระสาวกทั้งหลาย โดยใช้การเทศนาสอนเป็นหลัก คำพูด วาจา การเจอซึ่งหน้า เป็นต้น และเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป การติดต่อสื่อสารก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบของความเป็นอยู่ สื่อสมัยใหม่เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย เจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ถือเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวกำหนดให้สังคมเปลี่ยนแปลงตาม และก็มีอิทธิพลต่อพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก หากใช้สื่อไปในทางที่ดีก็จะมีประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา และหากใช้ในทางที่ผิดก็เปรียบได้ดังดาบสองคม ย่อมเกิดผลเสียต่อพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน เพื่อสะท้อนภาพความสำคัญของสื่อในฐานะที่มีพลังในการที่จะเปลี่ยนแปลง หรือปฏิวัติพระพุทธศาสนาตามที่ผู้เขียนนำเสนอปรากฏความดังนี้

สภาพการใช้สื่อใหม่ในปัจจุบัน

การสื่อสารของผู้คนในโลกใบนี้ เป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน คือ การรับข่าวสาร เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทันใจ และทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และจาก Website ต่างๆ เสนอข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น มิติใหม่พระสงฆ์ช่วยน้ำท่วม ระดมทุนแจกน้ำ-อาหาร ชาวสกลนครผู้ประสบอุทกภัย น้ำท่วมฉับพลัน ที่เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมจังหวัดสกลนคร และพื้นที่หลายแห่งในภาคอีสาน เป็นต้น

แนวทางการใช้สื่อใหม่ในพระพุทธศาสนา

“สื่อ” ในภาษาไทยกับคำในภาษาอังกฤษ พบว่ามีความหมายตรงกับคำว่า “media” (ในกรณีที่มีความหมายเป็นเอกพจน์จะใช้คำว่า “medium”) “สื่อ” (Media) เป็นคำที่มาจากภาษา

ละตินว่า “medium” แปลว่า “ระหว่าง” หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุ ข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 17 สิงหาคม 2561)

คำว่า “สื่อ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของคำนี้ไว้ดังนี้ “สื่อ (กริยา) หมายถึง ติดต่อให้ถึงกัน เช่น สื่อความหมาย, ชักนำให้รู้จักกัน สื่อ (นาม) หมายถึง ผู้หรือสิ่งที่ติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกัน เช่น เขาใช้จดหมายเป็นสื่อติดต่อกัน, เรียกผู้ที่ทำหน้าที่ชักนำให้ชายหญิงได้แต่งงานกันว่า พ่อสื่อ หรือ แม่สื่อ (ศิลปะ) วัสดุต่างๆ ที่นำมาสร้างสรรค์งานศิลปกรรม ให้มีความหมายตามแนวคิด ซึ่งศิลปินประสงค์แสดงออกเช่นนั้น เช่น สื่อผสม” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

สื่อใหม่ (New media) หมายถึง การเข้าถึงเนื้อหาตามความต้องการ ทุกที่ทุกเวลาและทุกอุปกรณ์ดิจิทัล ซึ่งรวมไปถึงข้อมูลป้อนกลับของผู้ใช้ที่โต้ตอบระหว่างกัน การมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ และการรวมตัวเป็นชุมชนที่แวดล้อมเนื้อหาสื่อ นั้น คำมั่นของสื่อใหม่อย่างหนึ่งที่สำคัญคือ การทำให้การสร้างสรรค การเผยแพร่ การกระจาย และการบริโภคเนื้อหาสื่อ เป็นประชาธิปไตย (democratization) ความคาดหวังของสื่อใหม่อีกอย่างหนึ่งคือการสร้างเนื้อหาที่สดใหม่และไร้ข้อจำกัดในเวลาจริง

เทคโนโลยีส่วนมากอธิบายลักษณะของสื่อใหม่ว่าเป็นดิจิทัล บ่อยครั้งที่มีลักษณะเฉพาะว่าถูกจัดดำเนินการมาแล้ว โยงใยเครือข่ายได้ หนาแน่น บีบอัดได้ และโต้ตอบระหว่างกัน ตัวอย่างของสื่อใหม่อาจเป็นอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ สื่อประสมในคอมพิวเตอร์ วิดีโอเกม ซีดีรอม และดีวีดี แต่ไม่รวมไปถึงรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ นิตยสาร หนังสือ หรือสิ่งอื่นที่เผยแพร่แบบตีพิมพ์บนกระดาษ เว้นแต่พวกมันจะมีเทคโนโลยีที่ทำให้ใช้งานการโต้ตอบดิจิทัลได้ วิกิพีเดียเป็นสื่อใหม่ตัวอย่างหนึ่งที่รวมข้อความดิจิทัล รูปภาพ และวิดีโอ พร้อมด้วยเว็บลิงก์ที่เข้าถึงได้ทางอินเทอร์เน็ต อาสาสมัครมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ มีข้อมูลป้อนกลับที่โต้ตอบระหว่างผู้ใช้ และการรวมตัวเป็นชุมชนผู้เข้าร่วมของผู้เขียนและผู้บริจาด เพื่อประโยชน์แก่ผู้อ่านที่ไม่ได้อยู่ในชุมชน เพชบุ๊กก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่ใช้ตัวแบบสื่อเชิงสังคม (Social media) ซึ่งผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นผู้มีส่วนร่วม

สื่อใหม่อธิบายลักษณะได้หลายแบบ โดยใช้ญัตติ 8 ข้อดังต่อไปนี้ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, ออนไลน์, 17 สิงหาคม 2561)

1. สื่อใหม่กับวัฒนธรรมไซเบอร์ วัฒนธรรมไซเบอร์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารทางเครือข่าย (เช่น บล็อก เกมออนไลน์หลายผู้เล่น) ในขณะที่สื่อใหม่สัมพันธ์มากขึ้นกับวัตถุและกระบวนการทางวัฒนธรรม (เช่น ไอโฟน โทรศัพท์ดิจิทัลแปลงเป็นแอนะล็อก)

2. สื่อใหม่ในฐานะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ใช้เป็นฐานการเผยแพร่ สื่อใหม่เป็นวัตถุทางวัฒนธรรมที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่และการจัดแสดง ตัวอย่างเช่น

อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ สื่อประสมในคอมพิวเตอร์ แผ่นบลูเรย์ (อย่างน้อยในขณะนี้) ปัญหาของสิ่งนี้คือนิยามดังกล่าวจะต้องถูกปรับปรุงใหม่ทุกสองสามปี คำว่า “สื่อใหม่” จะไม่ “ใหม่” อีกต่อไป เพราะรูปแบบส่วนใหญ่ของวัฒนธรรมจะเผยแพร่ผ่านทางคอมพิวเตอร์มากมาย

3. สื่อใหม่ในฐานะข้อมูลดิจิทัลที่ควบคุมโดยซอฟต์แวร์ วิธีการสื่อสารของสื่อใหม่อยู่บนพื้นฐานของสมมติฐานที่ว่า ในข้อเท็จจริงวัตถุทางวัฒนธรรมทุกชนิดที่ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีการแทนด้วยดิจิทัลและการส่งโดยใช้คอมพิวเตอร์ ใช้คุณภาพสามัญจำนวนหนึ่งร่วมกัน สื่อใหม่ลดขนาดลงเป็นข้อมูลดิจิทัลที่สามารถจัดดำเนินการโดยซอฟต์แวร์เหมือนข้อมูลอื่นๆ ต่อจากนั้นการดำเนินการบนสื่อก็สามารถสร้างวัตถุเดิมออกมาเป็นรุ่นใหม่ๆ ได้อีกหลายรุ่น ตัวอย่างหนึ่งคือรูปภาพที่เก็บบันทึกเป็นข้อมูลเมทริกซ์ ซึ่งสามารถจัดดำเนินการและเปลี่ยนแปลงโดยขึ้นอยู่กับขั้นตอนวิธีที่นำมาใช้เพิ่มเติม อาทิ การกลับสี การปรับขาวดำ การทำให้คมชัด การทำให้เป็นแรสเตอร์ เป็นต้น

4. สื่อใหม่ในฐานะการผสมระหว่างธรรมเนียมทางวัฒนธรรมที่มีอยู่กับธรรมเนียมของซอฟต์แวร์ สื่อใหม่ในปัจจุบันสามารถทำความเข้าใจได้ว่า เป็นการผสมระหว่างธรรมเนียมทางวัฒนธรรมเก่ากับธรรมเนียมใหม่เพื่อการแทน การเข้าถึง และการจัดดำเนินการข้อมูล ข้อมูล “เก่า” คือการแทนด้วยความเป็นจริงอันประจักษ์และประสบการณ์ของมนุษย์ ส่วนข้อมูล “ใหม่” คือข้อมูลเชิงตัวเลข คอมพิวเตอร์จะอยู่นอกเหนือการตัดสินใจหลัก “เชิงสร้างสรรค์” และถูกมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของช่างเทคนิค ยกตัวอย่างภาพยนตร์ ซอฟต์แวร์จะถูกนำมาใช้ในการผลิตบางสายงาน ส่วนอื่นที่เหลือถูกสร้างขึ้นโดยคอมพิวเตอร์แอนิเมชัน เป็นต้น

5. สื่อใหม่ในฐานะสุนทรียศาสตร์ที่มาพร้อมกับระยะแรกเริ่มของทุกๆ สื่อทันสมัยและเทคโนโลยีการสื่อสารที่เกิดใหม่ กลยุทธ์เชิงสุนทรียศาสตร์หลายกลยุทธ์อาจปรากฏซ้ำเพียงสองหรือสามครั้ง ในขณะที่ภาพพจน์เปรียบเทียบในอุดมคติดูเหมือนว่าปรากฏซ้ำก่อนข้างสม่ำเสมอเพื่อให้วิถีทางนี้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง การตั้งชื่อกลยุทธ์และภาพพจน์เปรียบเทียบอย่างเรียบง่ายและการบันทึกช่วงเวลาที่เราว่ามันปรากฏยังไม่เพียงพอ แทนที่จะเป็นเช่นนั้น เราจะต้องพัฒนาการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น ซึ่งจะสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ของเทคโนโลยี พร้อมกับประวัติศาสตร์ของสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ หรือยุคสมัยใหม่

6. สื่อใหม่ในฐานะการทำงานที่รวดเร็วขึ้นด้วยขั้นตอนวิธีซึ่งก่อนหน้านี้ทำงานด้วยมือหรือด้วยเทคโนโลยีอื่น คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องทุ่นเวลาได้อย่างมากในสิ่งที่ก่อนหน้านี้เป็นเทคนิคการทำงานด้วยมือ เช่น เครื่องคิดเลข การทุ่นเวลาทำงานอย่างรวดเร็วก็ทำให้เทคนิคการแทนซึ่งไม่เคยมีมาก่อนสามารถเป็นไปได้ สิ่งนี้ก็ยังทำให้เกิดสื่อศิลปะรูปแบบใหม่ๆ ที่เป็นไปได้ อาทิ สื่อประสมเชิงโต้ตอบและวิดีโอเกม เมื่อถึงระดับหนึ่ง คอมพิวเตอร์ดิจิทัลสมัยใหม่จะเพียงแค่ว่าเร็วกว่าเครื่องคิดเลข เราจึงไม่ควรมองข้ามอัตลักษณ์อีกอันหนึ่งของมัน นั่นคืออุปกรณ์ควบคุมไซเบอร์เนติกส์

7. สื่อใหม่ในฐานะการเข้ารหัสของอารีอง-การ์ดสมัยนิยม หรือในฐานะสื่อก้าวหน้า

มานวิซกล่าวว่คริสต์ทศวรรษ 1920 เกี่ยวเนื่องกับสื่อใหม่มากกว่ายุคสมัยอื่นใด สื่อก้าวหน้า (Metamedia) เกิดขึ้นพร้อมกับแนวคิดหลังยุคนวนิยม (postmodernism) ในเรื่องทั้งอง นำผลงานเก่ามาปรับปรุงมากกว่าที่จะสร้างสรรค์ผลงานใหม่ อาว็อง-การ์ดของสื่อใหม่เกี่ยวกับ แนวทางใหม่ของการเข้าถึงและการจัดดำเนินการสารสนเทศ (เช่น สื่อหลายมิติ ฐานข้อมูล เลิร์ชเชอนจิน ฯลฯ) สื่อก้าวหน้าเป็นตัวอย่างหนึ่งทีแสดงว่าปริมาณสามารถเปลี่ยนเป็นคุณภาพได้ อย่งไร อย่งกับว่าเทคโนโลยีสื่อใหม่กับเทคนิคการจัดดำเนินการ สามารถเข้ารหัสสุนทรียศาสตร์ สมัยนิยมให้เป็นสุนทรียศาสตร์หลังยุคนวนิยมที่ต่างออกไปมาก

8. สื่อใหม่ในฐานะการประกบขนานระหว่งมโนคติที่คล้ายกันในเรื่องศิลปะสมัยหลัง สงครามโลกครั้งที่สองกับคอมพิวเตอร์สมัยใหม่ ศิลปะสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สองหรือ “ศิลปะเชิงการจัด” (Combinatorics) เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ภาพโดยเปลี่ยนแปลงพารามิเตอร์ เพียงหนึ่งเดียวอย่งเป็นระบบ สิ่งนี้นำไปสู่ผลงานสร้างสรรค์ หรือไม่ก็ภาพและโครงสร้างเชิง ตำแหน่งที่คล้ายกันอย่งน่าประหลาด แสดงให้เห็นว่าขั้นตอนวิธีอื่นเป็นส่วนสำคัญของสื่อใหม่นี้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กัเทคโนโลยี แต่สามารถกระทำการได้โดยมนุษย์

จากแนวคิดข้างต้นยังสะท้อนให้เห็นได้ว่าสื่อใหม่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยใ้มนุษย์บรรลุ วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ทั้งในระดับของบุคคลและสังคม โดยเฉพาะอย่งยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันที่ มนุษย์ต้องปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น สื่อใหม่ก็ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นหากชาวพุทธขาดความรู้ความ เข้าใจในการใช้สื่อใหม่ ไม่สามารถใช้ให้ถูกต้องหรือทำให้เกิดประโยชน์เกิดความเข้าใจระหว่งกัน ได้ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้

สื่อใหม่กับพระพุทธศาสนา

ต้องยอมรับว่า การสื่อสารของผู้คนในโลกใบนี้ เป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน คือ การรับ ข่าวสาร เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทันใจ และทันสมัย ไม่ว่าจะเป็ข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ และ จาก Website ต่าง ๆ เสนอข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบน โลกใบนี้อย่งต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น ข่าวการเมืองในการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ฝ่ายผู้ร้องคือพรรค การเมืองฝ่ายค้านรวมกับวุฒิสภาสรรหา ร่องว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญของพรรคร่วมรัฐบาลและ วุฒิสภาที่มาจากกาเลือกตั้งของประชาชนเป็นการแก้ไขสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญคือการ แก้ไขเพื่อลบล้างระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์พระประมุข ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องตอนนี้อยู่ในขั้นตอนการไต่สวนพยานของผู้ร้องและผู้ถูกร้อง หลังจาก นั้นจะนัดคู่ความทั้งสองฝ่ายเสนอปิดคดีแล้วศาลจะตัดสินคดีในวันถัดไปผลการตัดสินจะออกมา อย่งไรทั้งสองฝ่ายควรจะยอมรับคำตัดสินนั้น อย่งไร เป็นต้น

ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีพัฒนาทางด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ

สื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์และเนื้อหาที่มีลิขสิทธิ์ รวมทั้ง ไม่เป็นการบิดเบือนพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก

ข้อเสนอแนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีดังนี้

1. ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลกอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุดพระพุทธศาสนาโลก ให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

2. การฝึกอบรมแก่พระสงฆ์ สามเณร และผู้ที่สนใจโดยทั่วไป เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมถึงกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่เหมาะสม ถูกต้องตามพระธรรมวินัย สำหรับพระสงฆ์ สามเณร

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้วัด สำนักสงฆ์ที่มีความพร้อมเป็นที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ไอซีทีชุมชน และเป็นศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาผ่านระบบ E-Learning รวมถึงจัดเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมด้วย

4. พัฒนา Course Ware หรือแอปพลิเคชันที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมะ สำหรับแท็บเล็ต และโทรศัพท์เคลื่อนที่ เผยแพร่ในทุกระดับชั้นการศึกษา และประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ

5. สนับสนุนให้วัดต่างๆ ทั่วประเทศ มีเว็บไซต์ของวัด เพื่อเป็นการสื่อสารสองทางกับประชาชน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้คนมีความใกล้ชิดธรรมะมากขึ้น ทั้งนี้ โดยภาครัฐควรเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนชื่อเว็บไซต์และการเช่าพื้นที่จัดเก็บข้อมูลของเว็บไซต์

6. ควรมีองค์กรและผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานและตรวจสอบเนื้อหาของธรรมะที่เผยแพร่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะทางเว็บไซต์ ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าเนื้อหาที่มีความถูกต้องตามพระไตรปิฎก

7. สนับสนุนให้มีการแปลหนังสือธรรมะเป็นภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ แล้วนำขึ้นเผยแพร่ทางเว็บไซต์ หรือในรูปแบบ E-Book เพื่อให้ผู้ที่สนใจ โดยเฉพาะชาวต่างประเทศ สามารถเข้ามาศึกษาได้

ปัจจุบัน แม้ว่าจะได้มีการแปลหลักธรรมคำสอนออกเป็นภาษาต่างๆ ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหลากหลายรูปแบบ และมีการเผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ เป็นภาษาต่างๆ ทั่วโลก จนอาจกล่าวได้ว่ายุคนี้เป็นยุคที่ธรรมะไปไกล ไปถึงทุกประเทศทุกมุมโลก

แต่ทว่าความต้องการศึกษาค้นคว้าธรรมะ ยังไม่มีที่สิ้นสุด เห็นได้จากผลสำรวจของสมาคมบริหารธุรกิจดัชนีบัณฑิตที่พบว่าตามโรงแรมและสถานพักผ่อนหย่อนใจแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ติดต่อธุรกิจและการงานต่างๆ รวมถึงสถานที่สำคัญต่างๆ ทั่วทุกมุมโลก และในประเทศไทยเอง

ยังขาดแคลนสื่อธรรมะในการหลักธรรม เมื่อเทียบกับศาสนาอื่นๆ

ประเทศไทย ในฐานะเป็นประเทศชั้นนำที่เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกิดการรวมตัวระหว่างเครือข่ายคณะสงฆ์และคฤหัสถ์เพื่อร่วมกันบริจาค ผลิตสื่อคำสอน และหลักธรรมคำสอนที่เข้าใจง่าย ไม่สลับซับซ้อนให้ปรากฏทุกหนทุกแห่งทั่วโลกอย่างเป็นรูปธรรม ถือเป็นภารกิจสำคัญที่จำเป็นเร่งด่วนที่สมควรผลักดันและสนับสนุนให้เป็นนโยบายของประเทศ ในการเป็นศูนย์กลางเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ทุกภาคส่วนของประชาคมโลก

จะเห็นได้ว่า ทุกหน่วยงานต่างให้ความสำคัญกับการตั้งกฎ กติกา กับการใช้สื่อใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยให้สอดคล้องกับพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดประโยชน์มากมายหลายประการ แต่ถึงสื่อใหม่จะก้าวหน้าไปมากถึงเพียงใด ทางคณะสงฆ์ก็ยังตระหนักในความเป็นพระพุทธศาสนา โดยให้รักษาในศีลธรรม จริยธรรม อย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดปัญหาต่างๆ ที่จะตามมา

สื่อใหม่กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามีอายุยืนยาวมาได้หลายพันปี แสดงถึงว่ามีการสืบทอด การสอน เผยแผ่ หรือการสื่อสารคำสอนของพระพุทธศาสนาไปยังพุทธศาสนิกชน ด้วยวิธีการท่องจำแบบดั้งเดิม จนมาถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคมออนไลน์ในยุคนี้ เพื่อช่วยเผยแผ่พระธรรมของพระพุทธศาสนาในโลกยุคปัจจุบัน และหลักการและวิธีการในการเผยแผ่ มีดังต่อไปนี้

1. หลักการเผยแผ่ตามหลักพระพุทธศาสนา

การเผยแผ่ คือ การทำให้ขยายออกไป การทำให้ขยายวงกว้างออกไป ทำให้แพร่หลายออกไป การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงได้แก่ การดำเนินงานเพื่อให้หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปในทุกสารทิศ มีผู้ศรัทธาเลื่อมใส เคารพ ยำเกรง ในพระรัตนตรัย นำมาเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ มีหลักการใหญ่ๆ ดังนี้

1.1 หลักประโยชน์ 3 (ส.นิ. (ไทย) 16/67/35) การประกาศพระพุทธศาสนาโดยยึดหลักประโยชน์ และความสุข ของมหาชนเป็นที่ตั้ง ถือเป็นวัตถุประสงค์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังที่พระพุทธเจ้า ทรงประทานโอวาทให้แก่เหล่าพระสาวกชุดแรกที่ทรงส่งให้ไปประกาศพรหมจรรย์ว่า “พวกเธอ จงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและ ความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ พวกเธออย่าได้ไปร่วมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงาม ในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะ ครบบริบูรณ์ บริสุทธิ์”

1.2 หลักไตรสิกขา (ที.ปา. (ไทย) 11/228/231) หลักการที่สำคัญอีกประการคือ ไตรสิกขา คือ สิ่งที่เรียกว่าความงามในเบื้องต้น ได้แก่ ศีล งามในท่ามกลาง ได้แก่ สมာธิ งามในที่สุด ได้แก่ ปัญญา ปรากฏในพระดำรัสที่ส่งสาวกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนารุ่นแรก ซึ่งถือเป็นหลักการ

สำคัญในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา การดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ฟังได้นั้น หลักนี้ถือเป็นหลักใหญ่ที่ครอบคลุมการปฏิบัติให้บรรลุประโยชน์ที่ตนพึงปรารถนา ดังปรากฏในเมตตาสสูตร ขุททกนิกาย ว่า “ผู้ฉลาด ในประโยชน์มุ่งหวังบรรลุสันตบพ ควรบำเพ็ญกรณีกิจ ควรเป็นผู้อาจหาญ ซื่อตรง เคร่งครัด ว่าง่าย อ่อนโยน และไม่เย่อหยิ่ง ควรเป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย มีกิจน้อย มีความประพฤติเบา มีอินทรีย์สงบ มีปัญญารักษาตน ไม่คะนอง ไม่ติดในตระกูลทั้งหลาย อนึ่ง ไม่ควรประพฤติกว้างหายใดๆ ที่จะเป็นสาเหตุให้วิญญาณชนเหล่าอื่นตำหนิเอาได้”

1.3 ศักยภาพของมนุษย์ พระพุทธเจ้าถือหลักว่า มนุษย์เป็นผู้ฝึกได้ มนุษย์สามารถที่จะรู้ ตามได้ ถ้าเขาได้ฝึกฝนตนตามหลักการที่แสดง การมองเช่นนี้ เป็นการมองที่ศักยภาพทางปัญญาของมนุษย์มากกว่ามองในความแตกต่างในด้านทางร่างกาย ซึ่งถือเป็นหลักใหญ่หลักหนึ่งที่น่าไปสู่การรับสมาธิ การพยายามที่จะทำให้เห็นอุดมการณ์ที่เป็นเหมือนการมองมนุษย์ทุกคนที่จิตใจ มากกว่ามองรูปลักษณะที่แสดงออกมาภายนอก อันจะนำไปสู่การรับฟังคำสอนและนำไปปฏิบัติ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ผู้ฟัง ดังนี้

2. หลักการวิเคราะห์ผู้รับสารตามแนวพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าทรงแยกวิเคราะห์ผู้รับสารตามระดับปัญญา ซึ่งแตกต่างไปจากหลักการสื่อสารของนักวิชาการตะวันตกที่วิเคราะห์ผู้รับสารตามหลักพื้นฐานง่ายๆ เช่น ลักษณะทางกายภาพจิตใจ เช่น หลักทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่ให้ข้อคิดว่าบุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ สภาพจิตวิทยา ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ แตกต่างกัน เนื่องจากมีการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน แต่สำหรับพระพุทธองค์ทรงแบ่งบุคคลที่จะสั่งสอน ตามระดับปัญญา ซึ่งลึกซึ้งกว่านักวิชาการตะวันตก พระองค์จะทรงแสดงธรรม (หรือสื่อสาร) ตามความเหมาะสมของบุคคล

2.1 ความแตกต่างของบุคคล 4 ประเภท ทรงมองเห็นว่าบุคคลมีความสามารถทางปัญญา แตกต่างกันเป็น 4 ระดับ คือ

1) อุกมตัตถุญญ ได้แก่ ผู้มีภูมิปัญญาที่สามารถเรียนรู้และเข้าใจพระธรรมคำสอนได้ทันที เมื่อได้ฟัง เปรียบเสมือนดอกบัวเจริญเต็มที่ ผลิผลแห่ในระดับนี้ เติร์มที่ จะบานได้ทันทีเมื่อได้รับแสงจากดวงอาทิตย์

2) วิปจิตถุญญ ได้แก่ ผู้สามารถเรียนรู้ได้เมื่อมีการอธิบายขยายความเพิ่มเติม เปรียบเสมือน ดอกบัวที่ชูก้านมาถึงระดับพื้นน้ำรอที่จะผลิผลแห่ในวันรุ่งขึ้น และเติร์มบานเมื่อได้รับแสงตะวัน

3) เนยยะ คือ ผู้ที่อาจเรียนรู้ธรรมด้วยอาศัยความเพียรอย่างยิ่งยวดทั้งด้วยการฟัง การคิด การถาม การทอ้งบ่น เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ ต้องการเวลาในการผลิผลแห่ขึ้นสู่พื้นผิวน้ำ เพื่อเป้งบานในโอกาสต่อไป

4) ปทปรมะ ได้แก่ ผู้ซึ่งไม่อาจเรียนรู้และเข้าใจในพระธรรมพิเศษ แม้จะฟัง คิด และท่องบ่น อย่างไรก็ตาม เปรียบเสมือนบัวที่จมติดอยู่ที่ตม (อง จตุกก. (ไทย) 21/133/183)

2.2 ความแตกต่างของบุคคลโดยจิตนิสัย บุคคลย่อมมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เนื่องจากสาเหตุภายใน คือ จิตนิสัย 6 ประการ (ขุ.ม. (ไทย) 29/727/555) ได้แก่ บางคนชอบ สวยงาม (ราคะจิต) บางคนชอบใช้อารมณ์ หุนหัน พลันแล่น มักโกรธ (โทสะจิต) บางคนก็ปกติ ลุ่มหลงเร็ว (โมหะจิต) บางคนก็มีความเชื่อความศรัทธาโดยขาดปัญญา (ศรัทธาจิต) บางคนก็มี ปกติใช้วิจารณ์ญาณ ก่อนรับฟัง (พุทธิจิต) บางคนก็จัดอยู่ในพวกคิดมาก กังวลมาก หาข้อยุติ ได้ยาก (วิตกจิต)

3. วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3.1 วิธีการที่ 1 อนุปวาโท ไม่ว่าจะร้ายใคร ไม่โจมตีใคร ไม่โจมตีศาสนาอื่น แต่ใช้ปัญญา บอกว่า พระพุทธศาสนาดีอย่างไร

3.2 วิธีการที่ 2 อนุปฆาโต ไม่ทำร้ายใคร ไม่ใช้กำลังเพื่อไปบังคับให้ใครเชื่อ ไม่ทำร้าย ยึดหลักอหิงสาธรรม คือ ไม่เบียดเบียน ใช้ปัญญาในการอ้างเหตุผล จนกระทั่งผู้ฟังอยากลงมือ ปฏิบัติด้วยตนเอง

3.3 วิธีการที่ 3 ปาฏิโมกฺเข จ สํวโร มีความสำรวมในศีลและมารยาทให้ดี

3.4 วิธีการที่ 4 มตตถุญฺจ จ ฆตฺตสมิ รู้จักประมาณในการรับประทาน รวมไปถึง การใช้สอย ปัจจัยสี่ จะได้เป็นทางมาแห่งความเคารพเลื่อมใสของผู้ได้พบเห็น

3.5 วิธีการที่ 5 ปนฺตถุจ สยนาสนํ นังนอนในที่สงบ นักปฏิบัติธรรมต้องรักความสงบ และรักในการอยู่ในที่สงบ

3.6 วิธีการที่ 6 อธิจิตเต จ อาโยโค ประกอบความเพียรในอธิจิต ต้องหมั่นฝึกสมาธิ เพราะ สมาธิ คือ แก่นของการได้บรรลุมรรคผลนิพพาน

4. หลักการเกี่ยวกับเนื้อหาที่เผยแผ่

4.1 สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม สอนจากสิ่งที่รู้เห็นได้ง่าย เข้าใจกันอยู่แล้ว ไปยังสิ่งที่รู้ เห็นได้ยากหรือยังไม่เข้าใจ เช่น สอนหลักอริยสัจ 4 ทรงนำเอาทุกข์ เป็นตัวปัญหาขึ้น แสดงก่อน เพราะเห็นได้ง่าย เข้าใจง่าย จากนั้นก็สาวไปหาเหตุของทุกข์ แล้วโยงเข้าถึงการดับทุกข์ พร้อมบอกหนทางว่า จะดับทุกข์ได้อย่างไร

4.2 สอนลุ่มลึกลงตามลำดับ การสอนเรื่องจริงที่เคยรู้ ไปสู่เรื่องจริงที่ผู้ฟังไม่เคยรู้มาก่อน ได้แก่ สอนแบบอนุพุทธิกถา ไตรสิกขา 3 เป็นต้น โดยท่านเปรียบเหมือนการเดินทางลงสู่ทะเล

4.3 สอนด้วยอุปกรณ์เสริม ยกเรื่องที่มาแสดงให้ดู เพื่อผู้ฟังเห็นด้วยตา ด้วยหู เช่น สอนพระนันทะ โดยทรงนำไปชมนางฟ้า นางอัปสรที่สวยงาม เนื่องจากท่านเป็นคนรักสวยรักงาม เป็นต้น

- 4.4 สอนตรงจุด ตรงประเด็น ไม่วกไปวนมาหรือสอนนอกนอกเรื่อง
- 4.5 สอนแต่พอดีเท่าที่จำเป็น สิ่งที่เขายากู้ ไม่ได้สอนทุกเรื่อง
- 4.6 สอนมีเหตุมีผล ผู้ฟังตรงเห็นจริงตามได้
- 4.7 สอนสิ่งที่มีความหมาย เป็นประโยชน์ มีสาระแก่ผู้ฟัง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2541: 35-39)

5. คุณสมบัติภายนอก (ทางกายภาพ) ของผู้เผยแผ่

คุณสมบัติของผู้เผยแผ่หรือผู้สอน เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ฟังเกิดศรัทธาและยอมปฏิบัติตามในคำสอนอย่างน่าอัศจรรย์ โดยผู้สอนต้องมีคุณสมบัติที่ปรากฏภายนอกและคุณสมบัติภายใน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง รูปร่าง หน้าตา น้ำเสียง อากัปกริยา คือ การแสดงออก เคลื่อนไหว เป็นมารยาทที่งดงาม สังคมยอมรับ เป็นเสน่ห์ ผูกมัดใจคนผู้ได้เห็น มีท่าทีสง่าผ่าเผย งามสง่า สงบเยือกเย็น

6. คุณสมบัติภายในของผู้เผยแผ่

คุณธรรมที่ผู้เผยแผ่พึงปฏิบัติและเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจหลักพุทธธรรม เพื่อจะได้สอนให้ถูกประเด็น ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ได้รับความสุขความเจริญแก่ผู้ฟัง เป็นที่ตั้งและมีจิตประกอบด้วยเมตตาธรรมเป็นหลัก ดังนี้

6.1 ปณิธาน ในการแสดงธรรมต่อผู้ฟัง นักเผยแผ่พึงตั้งจิตไว้ในใจของตนก่อน แสดงว่า จักกล่าวชี้แจงไปตามลำดับเหตุการณ์ พร้อมยกเหตุผลให้สมจริงมาประกอบ แสดงด้วยเมตตาจิต หวังอนุเคราะห์ ไม่ใช่เพื่อหวังลาภสักการะและไม่แสดงธรรมกระทบใครให้เสียหาย หรือตำหนิตรงๆ ทำให้ผู้ฟังเกิดความไม่พอใจ

6.2 ปฏิสัมภีทา ความเข้าใจปัญหา แดกฉานในอรรถ (เนื้อหาสาระ) เข้าใจในธรรม (อธิบาย ย่อหรือพิสดารได้) เข้าใจในหลักนิรุกติ (การซ้ำของในภาษา) และเข้าใจในหลักปฏิภาณ คือ ไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (อง จตุกก. (ไทย) 21/172/216)

6.3 พหูสูต การคงแก่เรียน การได้ฟังมาก จำได้ คล่องปาก เฟื่องพินิจให้ชื่นในใจของตน และสามารถขบคิดได้ด้วยทฤษฎี คือ เห็นตามได้ด้วยเหตุผลที่เป็นจริง

6.4 การรู้จักแสดงธรรมไปตามขั้นตอน การแสดงธรรมไปโดยคำนึงถึงภาวะของผู้ฟังเป็นหลัก โดยเริ่มจากสิ่งที่มองเห็นได้ด้วยตา ไปจนถึงพิจารณาเห็นด้วยปัญญาภายในของตนได้แก่ เล่าเรื่องทานกถาให้ฟังก่อน (การให้ทาน) ชี้แจงผลดีของการเป็นคนมีศีล มีความประพฤติเรียบร้อย ดีงาม จากนั้นก็เล่าเรื่องสวรรค์ คือความสุขใจให้ฟังถัดมา และโยนไปเรื่องโทษของกามที่ทำให้มนุษย์ ต้องทุกข์กายทุกข์ใจอยู่นี้ ข้อสุดท้าย ชี้แจงทางออกจากกามหรือทางออกจากทุกข์ โดยวิธีการ สลัดทิ้งกาม

ในปัจจุบัน การสื่อสารมีการพัฒนาไปถึงระดับเครือข่ายทั่วโลก (Internet) การส่งข้อมูล

ไปทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน แต่การเผยแพร่พระพุทธศาสนาต้องอาศัยสื่อทางสารสนเทศโดยเฉพาะทาง เอกสาร หนังสือต่างๆ ยังจำเป็นต้องใช้เป็นหลัก เพราะให้ประโยชน์ แบบประโยชน์สูง ประหยัดสุด ทั้งยังเป็นหลักฐานเก็บรักษาไว้ได้ในระยะเวลาอันยาวนาน เหมาะแก่ผู้ศึกษา (ผู้รับข้อมูล สารสนเทศ) และสะดวกในการผลิต การเผยแพร่ได้อย่างกว้างไกลมากยิ่งขึ้น

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางอินเทอร์เน็ตเข้าถึงคนได้เป็นจำนวนมาก และในวงกว้าง แต่ประชาชนบางคนยังมองพระสงฆ์ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่น่าสงสัยว่า อาจจะไม่ใช้ในการจัดทำเนื้อหาทางศาสนาอย่างเดียว พระสงฆ์บางกลุ่มหากไม่มีกฎระเบียบในการใช้อินเทอร์เน็ต อาจจะทำให้เกิดความเสียหายได้ง่าย ดังนั้น คณะสงฆ์ที่มีองค์กรสนับสนุน ควบคุมดูแลการใช้อินเทอร์เน็ต เพราะมีแนวโน้มว่าวัดต่างๆ จะเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น เพราะจำนวนเว็บไซต์ของวัดเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยในปี พ.ศ.2549 มี 709 เว็บไซต์ แต่ปี พ.ศ. 2552 พบว่ามีถึง 1,026 เว็บไซต์

โลกยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบอินเทอร์เน็ตจะเป็นปัจจัยสำคัญของการศึกษาในอนาคต มนุษย์ในโลกปัจจุบันจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ต้องการพึ่งพาเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิต ในการทำงาน และสนองความต้องการเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุข แม้คำสอนทางศาสนาบางอย่าง ก็พยายามตีความและอธิบายด้วยเทคโนโลยี มีนักคิดบางท่านพยายามอธิบายหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา เพื่อให้เชื่อมโยงกับโลกแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการตีความให้เข้าใจยุคสมัยของอนุช อาภาภิรม เรื่องเทคโนโลยีกับสวรรค์ ความว่า “ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปัจจุบันสามารถสร้างสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ สำหรับผู้คนในโลกได้แล้ว เช่น อานุภาพของ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ได้แก่ อารูธสายฟ้าซึ่งเป็นอาวุธประจำตัว มีอานุภาพทำลายล้างสูง และมีรัศมีทำการไกล อาจเทียบได้กับปืนไฟ เครื่องบินรบ ชีปนาวุธ และอาวุธนิวเคลียร์ สวรรค์อันสวยงามทั้งหลายดูได้จากสตรีที่แต่งกายด้วยพัสดรรามรณอันหรูหรา ซึ่งพบได้ในงานสังสรรค์ และสามารถเห็นตัวอย่างได้จากแพชั่นโชว์ เป็นต้น”

สังคมเทคโนโลยี ในยุคปัจจุบันเราปฏิเสธกันไม่ได้ว่าเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้สังคมต้องสัมพันธ์กับเทคโนโลยี ทำให้โลกต้องมีสถานะที่แปรเปลี่ยนไป สังคมโลกเปลี่ยนจากสังคมเกษตรอุตสาหกรรม มาเป็นสังคมแห่งข้อมูลสารสนเทศ ทำให้คนทั่วโลก ติดต่อกันได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ยุคสมัยนี้เราพูดได้ในแง่หนึ่งว่าเป็นยุคของเทคโนโลยี ความจริงนั้นยุคนี้มีชื่อเรียกกันหลายอย่าง จะเรียกอย่างไรก็แล้วแต่ จะเน้นให้อะไรเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญที่สำคัญของยุค แต่ไม่ว่าจะเรียกเป็นยุคอุตสาหกรรมก็ดีเป็นยุคอวกาศก็ดีหรือจะเป็นยุคที่กำลังมีศัพท์ขึ้นมาใหม่ว่ายุคสารสนเทศ คือ ยุคข่าวสารข้อมูล

ขณะที่ข้อมูลข่าวสารทางจิตนิยมแทบจะไม่มีสภาพทั่วไปในโลกปัจจุบันนี้ ข่าวสารข้อมูลมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้ข้อมูลและข่าวสาร

แพร่ กระจายไปในเวลาอันรวดเร็ว ครอบคลุมไปทั่วโลก ทำให้โลกแคบลงเหมือนเป็นชุมชนเดียวกันเป็น หมู่บ้าน (Global village) การเชื่อมโยงด้านสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษา และการพัฒนาตนเองทำให้เข้าถึงแหล่งความรู้ที่ต้องการได้มากขึ้น เป็นระบบการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง ไม่จำกัดเวลา สถานที่ และเข้าถึงผู้คนได้มากที่สุด ดังนั้น ควรตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการเผยแผ่ข้อมูลข่าวสาร

อินเทอร์เน็ตถูกใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก มีเว็บไซต์ต่างๆ มากมาย และทางการเผยแผ่ ธรรมะผ่านทางอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งชาวต่างชาติที่สนใจศึกษาศาสนาพุทธก็มีมากยิ่งขึ้นตามมาด้วย และมีเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นชุมชนเมืองแห่งใหม่ของโลก เป็นชุมชนของคนทั่วทุกมุมโลก เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ไม่จำกัดพรมแดน ไม่จำกัดสถานที่และไม่จำกัดเวลา การกระจายข้อมูลข่าวสารในระบบอินเทอร์เน็ตมีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับช่องทางอื่นๆ เช่น สื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น นอกจากนี้ สื่ออินเทอร์เน็ต ยังสามารถนำเสนอได้ทั้งข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ และสามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้ชมได้ด้วย เหตุนี้เององค์กรต่างๆ ทั่วโลก จึงหันมาใช้บริการอินเทอร์เน็ตจำนวนมาก จากข้อมูลของ Internet World Stats Usage and Population Statistics รายงานว่า จากประชากรทั่วโลก จำนวน 6,710,029,070 คน มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากถึง 20,783,419 คน มีจำนวนผู้ใช้เพิ่มมากขึ้นจากปี พ.ศ.2543-2551 จำนวน 342.2% และนับวันยังมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือนี้ให้เกิดประโยชน์ในการเผยแผ่พุทธศาสนา เพราะหากจะใช้วิธีการเผยแผ่พุทธศาสนาแบบเดิมอาจเข้าไม่ถึงสังคมยุคใหม่หรือคนรุ่นใหม่ก็เป็นได้ เพราะสังคมสมัยปัจจุบัน ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาไปปฏิบัติธรรม ฟังเทศน์หรือศึกษาพระธรรมคำสอนที่วัดเหมือนสมัยอดีตที่ผ่านมา การเผยแผ่พระธรรมคำสอนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถทำให้เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและกว้างขวางมากที่สุด ไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ผู้ใช้อยู่ที่ไหนเวลาใดก็สามารถที่จะเข้าไปศึกษาพระธรรมคำสอนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงาน ที่บ้าน หรืออยู่ในต่างประเทศก็ตาม

บทสรุป

จากที่ผู้เขียนได้ศึกษามาจะเห็นได้ว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิวัฒนาการทางการติดต่อสื่อสารได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับ ยุคของพระพุทธเจ้าก็ใช้วิธีการเทศนาสอน คำพูดภาษา วาจา การเจอกันซึ่งหน้า เมื่อกาลเวลาผ่านไป ก็ได้เกิดแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ทั้งนักประดิษฐ์คิดค้น นักวิทยาศาสตร์ เกิดการรวมตัวกัน ผสมผสานระหว่างความคิด ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ

ทฤษฎีใหม่ๆ สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ก็พลอยเกิดขึ้นตามมา ดังจะเห็นได้จากปัจจุบัน ก็ได้มีสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย หลายชนิด ทั้งมือถือ โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย และทั้งหมดนี้ได้ผนวกเข้าด้วยกัน เรียกว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นสื่อใหม่ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้กว้างขวางไปทั่วโลก ภายใต้บริบทและแนวโน้มของประชากรโลกที่จะใช้ชีวิตในโลกออนไลน์ หรืออินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผ่านเครื่องมือต่างๆ ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ ดังนั้น ประเทศไทยควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ ให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งไม่เป็นการบิดเบือนพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก

บรรณานุกรม

- ทศพนธ์ นรทัศน์. (2561). *ส่งเสริมการใช้ ICT ในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สากล*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <https://www.gotoknow.org/posts/510761>. [17 สิงหาคม 2561].
- พจนารถ สุพรรณกุล. (2561). *การเผยแผ่พระพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสารสนเทศ*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.phd.mbu.ac.th/index.php/2014-08-28-08-57-4/106-2014-09-20-08-27-56>. [17 สิงหาคม 2561].
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2541). *พุทธวิธีในการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- สำนักงาน การศึกษากรุงเทพมหานคร. (2561). *บทความทางวิชาการ ความหมายของสื่อเพื่อการศึกษาริเริ่ม*. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.bangkokeducation.in.th/article-details.php?id=324>. [17 สิงหาคม 2561].